C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Prima instanţă: Judecătoria Drochia, sediul Central (judecător: Vladimir Craveț)
Dosarul nr. 2a-96/24

DECIZIE

Colegiul Civil şi de Contencios Administrativ

25 iunie 2024 mun. Bălţi

Colegiul civil şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Bălţi în componenţa:

Preşedintele completului, judecător: Elena Grumeza
Judecători Dumitru Corolevschi şi Natalia Chircu
Grefieri Natalia Pasat și Olga Topada

examinând în ședință publică cererea de apel formulată de Gordaş Igor împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Central, din 21 septembrie 2023, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Gordaş Igor către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Naţional Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent şi a părţii ei componente judecătoria Bălţi cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiţie şi încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 15.11.2022 pe cauza nr.*****,

c o n s t a t ă:

Pretențiile reclamantului:

1. La data de 5 decembrie 2022 reclamantul Gordaș Igor s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Național Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent și a părții ei componente judecătoria Bălți cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție și încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 15.11.2022 pe cauza nr.*****.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indica că la data de 15 noiembrie 2022 de către Judecătoria Bălți sediul Central a fost emisă încheierea pe cauza nr.***** prin care i-au fost încălcate drepturile sale.
3. Solicită constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție, repunerea în poziția inițială care a fost până la încălcarea drepturilor acestuia ,încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii nominalizate din 15.11.2022 pe cauza nr.*****.

Poziția instanței de fond.

4. Prin hotărârea judecătoriei Drochia, sediul Central din 21 septembrie 2023, s-a respins, ca fiind neîntemeiată ca fiind neîntemeiată, acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gordaș Igor către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Național Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent și a părții ei componente judecătoria Bălți cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție și încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 15.11.2022 pe cauza nr.*****.

Solicitarea și argumentele apelantului :

5. Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii judecătoriei Drochia, sediul Central din 21 septembrie 2023, Igor Gordaș la data de 18 decembrie 2023 o contestă cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărîrii cu emiterea unei noi decizii prin care cererea sa de chemare în judecată să fie admisă integral.
6. Ulterior, la data de 29 februarie 2024 apelantul Gordaș Igor a depus o cerere de apel motivată în limba rusă, iar la data de 13 martie 2024 a depus apel motivat în limba de stat, prin care și-a concretizat cerințele sale solicitând casarea hotărîrii cu trimiterea cauzei spre o nouă examinare în instanța de fond pe motivul că, instanța nu a examinat pe deplin cerințele sale și a implicat în proces o persoană complet străină ca pârât, și care nu și-a oficializat competența.
7. În motivarea cererii de apel, apelantul a indicat că, instanța de judecată a ignorat prevederile Codului de procedură civilă, şi „legislaţia lingvistică” relevantă în vigoare în RM, normele constituționale, tratatele internaționale semnate şi ratificate de RM care au asimilat limba autohtonă; regională şi - limba de comunicare interetnică în RM - rusa (limba rusă), cu o limbă străină.
8. Atrage atenția asupra faptului că un număr de membri ai sistemului judiciar din RM, reprezentat de Sistemul Judiciar Național unificat, în mod obraznic,

deliberat şi consecvent, cu încălcarea legislației în vigoare, desfășoară procesul de judecată nu în limba de stat - moldovenească neolitizată, (clasică - asimilată vâlceană veche, (română), pe care o vorbește în mod corespunzător, ci într-o limbă/glotonimă care diferă de aceasta cu 40 - 45 %, adică - străină şi neidentică, „Novodel Creol” - limba română nouă relativizată, creată artificial în România în anii 1880-1904 prin asimilarea limbii române. Prin asimilarea dialectului argeșean-transilvănean al vechii limbi valahe cu occitana (franceza de sud), care este astăzi limbă de stat în România (dar nu şi în Moldova).

9. Menționează că, din punct de vedere istoric şi documentat trupele voievodului Maramureșului - Bogdan, care a creat principatul independent al Moldovei, (denumirea originală - Bogdania), erau formate din 48 % de valahi cu asimilare „largă” de către urmaşii daco - goţilor liberi, („sângeroşi” şi, făcând eforturi incredibile pentru a „opri” al doilea val de huni; avari; ugari; utiguri; a existat ca stat independent - cel puţin până în anul 500 d.Hr.), şi, - 43 % de ruteni, care, împreună, în procesul de asimilare reciprocă au format limba moldovenească; un singur etnos (naţiune) - moldovenii... Populaţia iniţială a principatului - avea aproximativ aceeași structură. Rutenii înșiși sunt o parte a ruşilor; grija faţă de pra-celţi de origine germanică, (ariană), „direcţia” şi faţă de cei autointitulaţi – „ruşi” genetic nu au nici o legătură.

10. Susține că, în virtutea unor paradoxuri istorice, prin intermediul lui Rurikovici, limba rusă în procesul de cucerire de către finlandezi; o parte din Bălţi şi popoarele turcice din Ural au transferat-o şi, în câteva secole a devenit – „rusă mare”, numită astfel până în 1924 când ca limbă de dialog interetnic în URSS, pe baza, inclusiv rutenii, au creat „rusa”. Adică, anumiţi „ruşi” din Federaţia Rusă - nu au nici o legătură cu limba rusă şi nu ar putea avea...

11. Apelantul mai susține că, la data de 15 noiembrie 2022, s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, în temeiul prevederile art. 18 din Legea cu privire la asigurarea egalității, pentru fapt de discriminare. Judecătorul ***** care acționa în favoarea judecătorului ***** a emis o încheiere prin care a strămutat cauza civile la Curtea de Apel Bălți în vederea soluționării cererii de strămutare. astfel Curtea de Apel Bălți prin decizia s-a pronunțată la data de 20 decembrie 2022 a transmis dosarul spre examinare la judecătoriei Drochia.

12. Astfel, instanța de fond a luat în considerare un alt Pârât – „Puterea judecătorească a Republicii Moldova reprezentată de Sistemul Naţional Judecătoresc unificat format din 504 judecători...”, trimite o copie a cererii de chemare în judecată la... instanța de judecată din Bălți, care nu poate fi o persoană propriu-zisă şi nu are nici o împuternicire formalizată din partea Pârâtului. Consideră că Judecătoria Bălți nu a procedat corect şi nu a reacționat în nici un fel.

13. Susține că instanţa de judecată, acceptând spre examinare cererea de chemare în judecată, redactată în limba oficială; regională; comunicare interetnică în RM - subdialectul basarabean al dialectului moldovenesc al variantei rutene autohtone a limbii rutene autohtone a limbii ruse, (limba rusă), în procesul de judecată ignoră art. 167 alin. 1 din CPC al RM (1), care este stipulat în felul următor:"...Dacă probele scrise şi cererea de chemare în judecată sunt într-o limbă străină, instanţa de judecată va dispune ca acestea să fie prezentate în traducere în modul stabilit de lege...".

14. Menționează că, au fost ignorate prevederile articolele (2); 4 (1); (2); 6; 7; 10; 13 (2); (4); 16 (1); (2); 18 (1); 20 (1); (2); 26 (1); (2); 114; 118 (3); art. VII, Secţiunea a VII-a din Constituţia Republicii Moldova; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la funcţionarea limbilor pe teritoriul RSSM"; Legea RM „Cu privire la schimbarea denumirii statului RSS Moldovenească în Republica Moldova"; Legea RM „Cu privire la revenirea grafiei latine în limba moldovenească"; Legea RM „Cu privire la prevederile de bază ale statutului special al localităților din stânga Nistrului; „Transnistria"; Legea RM „Cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz - Yeri)"; Legea RM „Cu privire la drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale şi la statutul juridic al organizaţiilor acestora"; Legea RM „Cu privire la aprobarea Concepţiei politicii naţionale"; Legea RM „Cu privire la reorganizarea sistemului judiciar"; Legea RM „Cu privire la asigurarea egalităţii" în lumina Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare; „Convenţia-cadru pentru protecția minorităților naționale".

15. Susține că instanța a aplicat Legea RM „Cu privire la libertatea de exprimare", care nu are nicio legătură cu speța în cauză, ca argumente pentru a recunoaște cererea ca fiind abuzivă. A urmat raționamentul scolastic al instanței potrivit căruia judecătorul are drepturi largi de a stabili vinovăția unui subiect în baza convingerii sale interioare, uitând că convingerea sa interioară trebuie să se bazeze pe legislația în vigoare..

16. Susține că instanța şi-a exprimat opinia într-o limbă similară, dar nu identică cu limba de stat neolitizată a RM, veche de sute de ani, ci într-un oarecare „novodel creol" - o nouă limbă română relativizată, creată în procesul de asimilare artificială a unui dialect diferit de o limbă străină; şi are doar o sută de ani; consideră „normal" să ignore o duzină de articole din Constituţia RM şi o duzină de legi organice; articolele relevante din CPC al RM, ca şi cum şi-ar demonstra „esenţa juridică divină".

17. Prin nerespectarea articolelor 166 (1); (2); 167 (1); 171 (1), (2) din CPC al RM, adică prin nerestituirea în termen a declarațiilor de creanță şi a

documentelor anexate, instanța de judecată l-a împiedicat să aibă acces la justiţie pe calea recursului, deoarece judecătorul a „construit” Hotărârea în aşa fel încât acesta nu putea şti ce să atace. De asemenea, a împiedicat posibilitatea de a-l familiariza cu cauza, deoarece nu are calitatea de parte în cauză până când aceasta nu este acceptată spre examinare. Consideră evidentă o intenție rău intenționată, cu ideea unui act discriminatoriu.

Actele de procedură:

18. Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 martie 2024 apelul declarat de Igor Gordaș a fost acceptat spre examinare. S-a stabilit ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. S-a dispus expedierea intimatei copia apelului cu înscrisurile anexate. Concomitent s-a dispus convocarea părților în ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, stabilind termen limită pentru prezentarea de către acestea a referințelor cu înscrisuri, formularea demersurilor necesare, prezentarea reclamarea probelor în condiția art. 372 CPC. Totodată s-a notat că desfășurarea ședinței de dezbateri a apelului în fond poate avea loc în lipsa părții în ziua fixării ședinței de pregătire, în situația în care părțile nu vor prezenta referințe cu înscrisuri, nu vor formula demersuri, prezentare/reclama probe, nu vor anunța motivele lipsei și nu vor cere fixa fixarea unei alte ședințe pentru dezbaterile judiciare.

Poziția intimatului:

19. la data de 18 aprilie 2024 intimatul Judecătoria Bălți a depus o referință la cererea de apel formulată de Gordaș Igor împotriva judecătoriei Drochia, Sediul Central din 21.09.2023, solicitând respingerea cererii de apel cu menținerea hotărîrii instanței de fond.

20. În motivarea referinței depuse, intimatul a menționat că, prin cererea de chemare în judecată formulată de Gordaș Igor împotriva Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Naţional Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent şi a părţii ei componente judecătoria Bălţi a solicitat constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție şi încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 15.11.2022 pe cauza nr.*****.

21. Susține intimatul că, pretențiile apelantului Gordaș Igor privind constatarea faptului discriminării sunt neîntemeiate, deoarece nu există nici un semn, acțiune, criteriu, prevedere sau tratat caracterizat discriminării directe sau indirecte, iar în cuprinsul încheierii din 15 noiembrie 2022 emisă de judecătoria Bălți, sediul Central pe cauza nr. 2-4688/22, nu se conține nici un element expus mai sus.

22. Consideră intimatul că, apelantul în cererea sa urma să descrie pe larg faptele, încât să fie posibil de a stabili prezumția discriminării, urmând a fi prezentate cumulativ mai multe elemente ca: tratarea mai puțin favorabilă (excluderea; deosebirea) în exercitarea unui drept comparativ cu alte persoane sau alte grupuri de persoane, situația analogică diferită dintre el comparatorul identificat) criteriu interzis de discriminare, elemente ce nu au fost prezentate, iar conform art. 19 alin. 1 din Legea cu privire la asigurarea egalităților, prevede în mod expres că, persona care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte faptele care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare.

23. Referitor la argumentul apelantului referitor la faptul discriminării de către instanța de judecată pe criteriu de limbă, intimatul a menționat prevederile art. 23 din Codul Administrativ și art. 14 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertățile fundamentale, menționând că în situația dată nu se observă un tratament diferențiat pentru situații similare în asigurarea accesului la justiție, deoarece instanțele de judecată a aplică prevederile expres ale Codul de Procedură Civilă și a Constituției legate de emiterea actelor de dispoziție privind limita de desfășurare a procesului, fără ca în cadrul examinării unor acțiuni similare, să fi fost admise un tratament diferențiat pe situații procesuale similare.

24. În opinia intimatului, în situația din speță nu se constată existența unui litigiu care să materializeze, în raport cu reclamantul, o conduită ilicită, discriminatorie pe criterii de limbă, din partea Judecătoriei Bălți, pasibil de a aduce la nașterea obligațiunile de repararea prejudiciului moral.

25. Din considerentele expuse, intimatul consideră că pretențiile apelantului cu privire la stabilirea faptului încălcării drepturilor sale prin neadmiterea accesului la justiție în urma emiterii încheierii din 15 noiembrie 2022 pe cauza *****, restabilirea situației anterioare, încălcarea drepturilor sale, declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa, urmează a fi respins, deoarece de către ultimul nu au fost prezentate probe pertinente și concludente în confirmarea pretinselor fapte de discriminare din partea pârâtului odată cu emiterea încheierii vizate.

26. Cu referire la pretenția de încasare a prejudiciului moral, intimatul a menționat că Codul Civil definește prejudiciul moral prin conceptul de suferințe, care pot fi fizice- durere a corpului ori a unui organ, pe plan medical manifestat adesea printr-o boală ori altă condiții medicală adversă; și psihice- retrăiri emotiv-volitive ale omului manifestate prin sentimentul de umilire, iritație, apăsare, ură, rușine, disperare, disconfort etc. Astfel, pentru admiterea pretenției privind repararea prejudiciului moral, trebuie întrunite următoarele condiții:- suportarea unui prejudiciu moral; fapta ilicită recunoscută de lege care fiind

una care atrage despăgubiri prejudiciabile, iar obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită partea vătămată, din care considerente în cererea depusă despre compensarea prejudiciului moral, aceasta urma să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni i-au fost cauzate suferințe morale sau fizice, precum și prin ce acestea se manifestă.

27. Intimatul invocând prevederile art. 2036 alin. 1 și 2 din Codul Civil, și art. 5 din Legea cu privire la asigure egalității, a menționat că, pe parcursul examinării cauzei nu s-a confirmat pretinsele fapte de discriminare din partea pârâtului prin emiterea încheierii vizate, din care motive conchide că apelantul Gordaș Igor nu este îndreptățit de a solicita de la intimat încasarea prejudiciului moral.

Poziția părților expuse în ședința instanței de apel.

28. În ședința instanței de apel, participanții la proces fiind înștiințați în mod legal despre data, ora și locul desfășurării ședinței de judecată, nu s-au prezentat. Procedura de citare legală fiind executată. (f.d. 111-112)

29. La data de 25 aprilie 2024 apelantul Gordaș Igor, a depus o cerere prin care a solicitat oferirea accesului la materialele cauzei civile, și tot la data de 25 aprilie 2024 ,apelantul semnînd declarația prin care a luat cunoștință cu materialele cauzei civile, (f.d. 113-114).

30. Conform art.100 alin.1 CPC, cererea de chemare în judecată şi actele de procedură se comunică participanților la proces şi persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poştă, cu scrisoare recomandată şi cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act şi confirmarea primirii lui, precum şi prin delegaţie judiciară.

31. Iar, conform art. 105 alin.1[1] CPC, citaţia sau înştiinţarea se expediază autorităţilor publice, persoanelor juridice de drept privat şi avocaţilor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii acestor acte. La solicitarea persoanelor fizice, citaţia sau înştiinţarea poate fi transmisă acestora prin mijloace de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii acestor acte sau prin poșta electronică în cadrul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

32. Potrivit art. 379 alin. 2 CPC, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

33. Astfel, ținând cont de faptul că au fost întreprinse toate măsurile necesare pentru a înștiința participanților la proces despre ședința de judecată, în temeiul art. 379 alin. 2 CPC, instanța de apel a dispus examinarea apelului în lipsa participanților la proces, care au fost înștiințați legal despre data, ora și locul ședinței de judecată, nu s-a prezentat și nu au comunicat instanței motivele absenței sale.

Aprecierea instanței de apel:

34. Analizând argumentele apelului în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil consideră că apelul urmează a fi respins cu menținerea hotărârii instanței de fond din următoarele considerente.

35. În conformitate cu art.362 alin.1 CPC, Termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.

36. Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul hotărârii a fost pronunțat la 21 septembrie 2023 (f.d. 36), iar la data de 18 aprilie 2024 Gordaș Igor a contestat-o cu apel, (f.d. 43) prin urmare, Colegiul Civil consideră că apelantul s-a încadrat în termenul prevăzut de lege pentru declararea apelului.

37. Potrivit prevederilor art.385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după de judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

38. Din conținutul actelor cauzei, Colegiul Civil a stabilit că, la data de 15 noiembrie 2022, Judecătoria Bălți, sediul Central, în persoana judecătorului Snejana Dubceac, în temeiul art. 171 alin. (2), Cod Procedură Civilă RM, a restituit cererea de chemare în judecată depusă de Gordaș Igor către Puterea Judecătorească a RM, Sistemul Judecătoresc Național Unic și a părților ei componente Judecătoria Soroca, sediul Central, privind constatarea faptului discriminării și încasării prejudiciului moral.

39. Studiind conținutul încheierii nominalizate, Colegiul Civil reține că, reclamantul Gordaș Igor la depunerea cererii de chemare în judecată la data de 11 octombrie 2022, împotriva Puterii Judecătorească a RM, Sistemul Judecătoresc Național Unic și a părților ei componente Judecătoria Soroca; sediul Central privind constatarea faptului discriminării și încasării prejudiciului moral, nu a respectat condițiile art. 167 alin. 1 lit. a), art. 166 alin. 2 lit. d și f) din CPC, de aceea prin încheierea din 17 octombrie 2022 fiindu-i stabilit reclamantului în acest sens un termen pentru înlăturarea neajunsurilor din cererea de chemare în judecată, comunicându-i despre necesitatea înlăturării neajunsurilor și anume; traducerea cererii de chemare în judecată, în limba de stat, concretizarea pretențiilor referitoare la încasarea prejudiciului moral, acordându-i pentru aceasta un termen pînă la data de 02 noiembrie 2022

40. La caz, reclamantul/apelantul Gordaș Igor susține că prin încheierea din 15 noiembrie 2022, emisă de către Judecătoria Bălți sediul Central pe cauza nr.2-4688/22, i-au fost discriminate drepturile sale la înfăptuirea justiției.

41. La acest capitol instanța de apel v-a menționa că, dreptul de „*acces la justiţie*" este indispensabil privind întregul ansamblu de garanții procedurale în materie civilă. În lipsa unui acces la justiție efectiv, toate celelalte garanții de procedură sunt inutile şi lipsite de sens juridic, întrucât ele derivă de la liberul acces la o instanță.

42. în conformitate cu art. 9 alin. 1 și 2 CPC, instanţei judecătoreşti îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, ale cărui limite şi al cărui conţinut sînt stabilite de prezentul cod şi de alte legi. Instanţa judecătorească explică participanţilor la proces drepturile şi obligaţiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părţilor şi altor participanţi la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale şi întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părţile despre posibilitatea iniţierii procesului de mediere şi ia orice alte măsuri necesare bunei desfăşurări a procesului, pune în discuţia părţilor şi altor participanţi la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acţiuni prevăzute de lege.

43. La caz, Colegiul Civil reține că fiind întemeiate concluziile instanței de fond precum că reclamantul a avut acces liber la justiţie, iar acesta nu s-a folosit de drepturile sale oferite de legislaţia naţională.

44. Mecanismul de garantare al Convenţiei Europene vizează protecţia unor drepturi efective şi concrete şi nu a unor drepturi teoretice şi iluzorii. Asfel, este insuficient ca statele să autorizeze accesul la justiţie neîngrădit, în virtutea obligaţiilor pozitive ce le revin, ele sunt ţinute să asigure că un tribunal îndeplineşte anumite calităţi şi satisface anumite exigenţe pentru a putea fi considerat o instanţă de jurisdicţie în sensul normei internaţionale, accesul la care este determinat în restabilirea drepturilor încălcate.

45. Potrivit Jurisprudenţei Curţii Europene a drepturilor Omului, curtea a statuat că pentru ca un reclamant să se poată declara victimă, aceasta trebuie să prezinte dovezi pluazibile şi convingătoare ale probabilităţii survenirii unei încălcări, la care ar fi supus personal, fiind insuficiente nişte simple bănuieli sau ipoteze (cauza senator Lines GmbH împotriva a cincisprezece state membre ale Uniunii Europene, cererea nr.45572/00).

46. La caz, Gordaș Igor menționează că prin încheierea din 15 noiembrie 2022, emisă de către Judecătoria Bălți sediul central pe cauza nr.***** i se îngrădește accesul liber la justiție, indicând că încheierea dată constituie o discriminare drepturilor acestuia la înfăptuirea justiției.

47. Potrivit art. l al Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544XIII din 20.07.1995, puterea judecătorească se exercită numai prin instanţă judecătorească în persoana judecătorului, unicul purtător al acestei puteri. Judecătorul este persoana învestită constituţional cu atribuţii de înfăptuire a justiţiei, pe care le execută în baza legii. Judecătorii instanţelor judecătoreşti sînt independenţi, imparţiali şi inamovibili şi se supun numai legii. Judecătorii iau decizii în mod independent şi imparţial şi acţionează fără niciun fel de restricţii, influenţe, presiuni, ameninţări sau intervenţii, directe sau indirecte, din partea oricărei autorităţi, inclusiv judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicţiilor nu poate aduce atingere independenţei individuale a judecătorului, iar potrivit art.2 al Legii menţionate, Judecătorii din toate instanţele judecătoreşti au un statut unic şi se disting între ei numai prin împuterniciri şi competenţă.

48. Prin Hotărârea nr. 16 din 12 iunie 2007, Curtea Constituţională a statuat că: „[...] violarea principiului egalităţii şi nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferenţiat în cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă şi rezonabilă, sau când există o disproporţie între scopul urmărit şi mijloacele folosite". Curtea a subliniat că pluralismul, toleranţa şi sinceritatea caracterizează o „societate democratică". Deşi uneori trebuie să subordoneze interesele indivizilor celor ale unui grup, democraţia nu se reduce la supremaţia constantă a opiniei unei majorităţi, ci dispune un echilibru, care asigură indivizilor minoritari un tratament just şi care evită orice abuz al unei poziţii dominante.

49. La caz, reieșind din prevederile legale enunțate, circumstanţele de fapt stabilite, instanţa de judecată concluzionează că, reclamantul neîntemeiat invocă şi pretinde constatarea faptului discriminării, aşa cum nu este prezent nici un semn, acţiune, criteriu, prevedere, sau tratare, caracteristică discriminării directe sau indirecte, or, în cuprinsul încheierii din 15 noiembrie 2022 emisă de către Judecătoria Bălți sediul Central pe cauza nr.*****, nu se conține nici unul din elementele expuse mai sus. Or, potrivit art. 15 alin. (l-2) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr.64 din 23.04.2010, Persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informaţiei şi/sau persoanei juridice care a răspândit-o rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului cauzat. In caz de deces al persoanei defăimate, cererea prealabilă se depune de către persoana interesată; Cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informaţia defăimătoare. Acesta este un termen de prescripţie. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile.

50. Deci, în conformitate cu art. 19 alin. (1) al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalităţii, persoana care înaintează o acţiune în instanţa de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumţia existenţei unui fapt de discriminare.

51. Iar conform art. 166 alin. (1) Cod Procedură Civilă RM, „Oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept trebuie să depună în instanţa competentă o cerere de chemare în judecată".

52. Conform art. 167 alin. (1) lit. a) Cod Procedură Civilă RM, „la cererea de chemare în judecată se anexează copiile de pe cererea de chemare în judecată şi de pe înscrisuri, certificate de către parte, pe proprie răspundere, într-un număr egal cu numărul de pârâți şi de intervenienți, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rând de copii pentru instanţă. Copiile vor fi certificate de către parte pentru conformitate cu originalul. Dacă înscrisurile şi cererea de chemare în judecată sunt făcute într-o limbă străină, instanţa dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege".

53. La caz, Colegiul Civil atestă că, raportul juridic litigios dedus judecății constă în constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor reclamantului prin neadmiterea accesului la justiție și anume prin restituirea cererii de chemare în judecată a reclamantului Gordaș Igor privind depunerea acesteia într-o altă limbă decât cea de stat.

54. La acest capitol, instanța de apel v-a remarca că, potrivit art. 1 alin. (3) Constituția RM, „Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sunt garantate".

55. Potrivit art. 10 alin. (1) și 2 din Constituția Republicii Moldova, statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună şi indivizibilă a tuturor cetăţenilor săi. Statul recunoaşte şi garantează dreptul tuturor cetăţenilor la păstrarea, la dezvoltarea şi la exprimarea identităţii lor etnice, culturale, lingvistice şi religioase.

56. La data depunerii cererii de chemare în judecată, funcționa legea nr. 234 din 16.12.2020 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

57. Astfel potrivit art. 13 Constituția RM la data când legea nominalizată era în vigoare, prevedea la alin. (1) că „limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine". Alin. (2) al aceluiași articol stabilește că „Statul recunoaşte şi protejează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea şi la funcţionarea limbii ruse şi a altor limbi vorbite pe teritoriul ţării".

58. Potrivit art. 16 alin. (2) Constituția RM, „toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială”.

59. Dreptul populației de a utiliza limba oficială a statului și dreptul cetățenilor care aparțin minorităților naționale de a-și utiliza limba maternă pot coexista, dacă atât majoritatea, cât și minoritățile au o atitudine pozitivă reciprocă în relația lor. Drepturile lingvistice ale minorităților etnice sunt garantate și protejate atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

60. Republica Moldova este parte la Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 4 noiembrie 1950 și trebuie să asigure în mod efectiv dreptul garantat de articolul 14 privind interzicerea discriminării.

61. Potrivit Cartei Sociale Europene revizuite din 3 mai 1996 Republica Moldova trebuie să protejeze dreptul prevăzut de articolul E cu privire la nediscriminare.

62. Republica Moldova este parte la Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice din 16 decembrie 1966, al cărui articol 27 protejează drepturile lingvistice ale minorităților.

63. Nu în ultimul rând, Republica Moldova este parte a Convenției-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale din 1 februarie 1995, care garantează drepturile lingvistice ale minorităților.

64. Astfel că punerea în balanță în materie de utilizare, învățare sau predare a limbii de stat și a dreptului la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea limbilor minorităților etnice sunt principiile generale garantate prin convențiile menționate mai sus.

65. Colegiul Civil relevă că limba moldovenească a devenit desuetă pe parcursul mai multor ani, or Republică Sovietică Socialistă Moldovenească nu mai există din 23 mai 1991, când numele statului s-a modificat în Republica Moldova, la rândul său, legile privind formarea gramaticală a limbii și limba vorbită pe teritoriul statului au început să se schimbe, așadar, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 04.06.2018 pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi referitoare la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și a articolului 4 alin. (2) din Codul jurisdicţiei constituţionale, Curtea a declarat neconstituționale articolul 4 alin. (2) din Codul jurisdicţiei constituţionale, adoptat prin Legea nr. 502 din 16 iunie 1995, și articolul 31 alin. (2) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și a constatat desuetudinea Legii nr. 3465 din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti.

66. Existența unui paternalism în materie de utilizare a limbilor în general, incompatibil cu realitățile europene prezente în materie de drepturi

fundamentale Curtea a stabilit că dovadă a caracterului desuet al acesteia reprezintă obligativitatea utilizării limbii ruse ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, iar Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste s-a destrămat pe 26 decembrie 1991. De altfel, dacă ar fi acceptată vigoarea legii în discuție, această obligație ar constitui o altă impunere a unei concepții de o manieră paternalistă, atipică pentru perioada contemporană. Națiunile statelor succesoare ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste pot utiliza ca limbă de comunicare orice limbă doresc, important fiind actul înțelegerii.

67. Colegiul Civil constată că caracterul desuet al limbii moldovenești vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești a fost constatat.

68. Într-o altă ordine de idei, instanța de apel v-a menționa că, art. 1, alin. (1) Legea nr. 121 din 25.05.2012, cu privire la asigurarea egalităţii, stipulează că „Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu”.

69. La caz, Colegiul Civil, constată că restituirea unei cereri de chemare în judecată în temeiul art. 171 alin. 2 Cod Procedură Civilă RM nu poate fi privită ca o acțiune ce atentează la drepturile reclamantului, or potrivit art. 171 alin. (1) Cod Procedură Civilă „După ce constată că cererea a fost depusă în judecată fără a se respecta condiţiile art.166 şi 167 alin.(1) lit.a), b), c) şi e), judecătorul emite, în cel mult 5 zile de la repartizarea cererii, o încheiere pentru a nu se da curs cererii, comunicând persoanei care a depus cererea acest fapt de încălcare şi acordându-i un termen rezonabil pentru lichidarea neajunsurilor”.

70. Astfel legiuitorul, în scopul nediscriminării, neîncălcării drepturilor persoanelor prin neadmiterea accesului la justiție a instituit norma legală menționată, acordând acestora posibilitatea de a înlătura neajunsurile stabilite, or prevederile art. 24 alin. (1) Cod Procedură Civilă în redacția din 26.08.2022 prevedea că judecarea cauzelor civile în instanţele judecătoreşti se desfăşoară în limba moldovenească, iar potrivit prevederilor art. 13 Constituția RM cu modificările în vigoare la 01.04.2022, prevedea la alin. (1) că „limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine”, astfel că limba moldovenească nu poate fi egalată cu limba rusă, limba în care reclamantul Gordaș Igor a înaintat cererea de chemare în judecată la data de 11 octombrie 2022.

71. Concomitent, Colegiul Civil v-a remarca că, potrivit art. 2 Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012, (1), termenii de mai jos au următoarele semnificaţii:

discriminare – orice deosebire, excludere, restricţie ori preferinţă în drepturi şi libertăţi a persoanei sau a unui grup de persoane, precum şi susţinerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;

discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puţin favorabilă decît tratarea altei persoane într-o situaţie comparabilă;

discriminare indirectă – orice prevedere, acţiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane faţă de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de prezenta lege, în afară de cazul în care acea prevedere, acţiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim şi dacă mijloacele de atingere a acelui scop sînt proporţionale, adecvate şi necesare;

72. Iar, în conformitate cu prevederile art.18 alin. (1) lit.a)-e) Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012, orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acţiune în instanţa de judecată şi să solicite: a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale; b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale; c) restabilirea situaţiei anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material şi moral ce i-a fost cauzat, precum şi recuperarea cheltuielilor de judecată; e) declararea nulităţii actului care a condus la discriminarea sa.

73. Este necesar de a remarca că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în jurisprudenţa sa constantă că, discriminarea constă în tratarea de o manieră diferită şi fără o justificare obiectivă şi rezonabilă a persoanelor aflate în situaţii comparabile. De asemenea, Curtea Europeană a reiterat faptul că pentru a pune problema discriminării trebuie să existe un tratament diferențiat al persoanelor care se află în situaţii analogice sau relativ similar.

74. Astfel, Colegiul Civil constată că la emiterea încheierii din 15 noiembrie 2022 de către Judecătoria Bălți, sediul Central, apelantul Gordaș Igor nici într-un fel nu a fost discriminat, or prevederile legii procesual civile și anume art. 167 alin. (1) lit. a) se referă la toți cetățenii Republici Moldova, fără excepții, iar prin restituirea cererii de chemare în judecată nu se atestă vreun tratament diferențiat sau o tratare într-o manieră diferită şi fără o justificare obiectivă şi rezonabilă a lui Gordaș Igor.

75. În acest context, Colegiul Civil va reține concluzia instanței de fond privind respingerea pretențiilor reclamantului privind încetarea continuării discriminării și încălcării drepturilor acestuia prin emiterea încheierii din 15

noiembrie 2022 de către Judecătoria Bălți sediul Central; repunerea în poziția inițială care a fost pînă la încălcarea drepturilor acestuia; recunoașterea ilegalității încheierii din 15 noiembrie 2022 emisă de către Judecătoria Bălți sediul Central pe cauza nr.2- 4688/2022.

76. Sub un alt aspect, referitor la cerința lui Gordaș Igor privind repararea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei, se va reține că, potrivit articolului 1998 alin. (1) Codul civil, cel care acționează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

77. Articolul 2036 alin. (1) Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

78. Potrivit prevederilor descrise de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporţionalitate cu atingerea adusă reputaţiei, avînd în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea şi gravitatea atingerii adusă acestora. în situaţia daunelor morale datorită naturii lor nepatrimoniale o evaluare exactă a acestora în bani nu este posibilă, întinderea despăgubirilor realizîndu-se prin apreciere raportată la elementele de fapt.

79. Totodată, potrivit art. 2037 alin. (1) Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate.

80. Deci, reclamantul/apelant Igor Gordaș pretinde la încasarea prejudiciului moral ca urmare a emiterii încheierii din 15 noiembrie 2022 de către Judecătoria Bălți sediul Central pe cauza nr.*****.

81. În contextul dat, instanța de apel v-a remarca că, prejudiciul constituie consecințele negative cu caracter nepatrimonial (moral) al faptei ilicte apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. Pentru a admite acţiunea în despăgubirea prejudiciului moral, trebuie întrunite următoarele condiţii: - suportarea unui prejudiciu moral; - fapta ilicită recunoscută de lege ca fiind una care atrage despăgubirea prejudiciului, iar obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferinţelor psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanţe şi în baza căror

acţiuni (inacţiuni) i-au fost cauzate suferinţe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

82. Obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită reclamantul, astfel în cererea privind compensarea prejudiciului moral acesta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanţe şi în baza căror acţiuni (inacţiuni) i-au fost cauzate suferinţe morale (psihice) sau fizice şi prin ce se manifestă acestea.

83. Reieșind din cele expuse Colegiul reține drept neîntemeiată cerința privind încasarea prejudiciului moral, ori faptul discriminării nu a fost stabilit.

84. Din considerentele menționate şi având în vedere faptul că, hotărârea primei instanţe este întemeiată şi legală, iar motivele invocate de către apelant sunt neîntemeiate, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi de a menține hotărârea primei instanțe.

85. În conformitate cu art. art. 385 lit. a),390, 393 CPC ,Colegiul civil ;

d e c i d e :

Se respinge apelul declarat de Gordaş Igor.

Se menține hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Central, din 21 septembrie 2023, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Gordaş Igor către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Naţional Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent şi a părţii ei componente judecătoria Bălţi cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiţie şi încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 15.11.2022 pe cauza nr.***** .

Decizia este definitivă din momentul pronunțării, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei, judecător Elena Grumeza

Judecători Dumitru Corolevschi

Natalia Chircu